Finavia Oyj:n lausunto: HE 226/2021 Hallituksen esitysluonnos laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Lentoasemayhtiö Finavia Oyj kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnosta laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Lain voimassaolo

Lain voimassaolon jatkaminen on osittain perusteltua 30.6.2022 saakka. Finavia näkee kuitenkin, että lakiesityksessä on useita kohtia, joita olisi tarkennettava, jotta voidaan varmistaa sujuva ja realistisesti toteutettava terveysturvallinen maahantulo. Finavia myös muistuttaa, että väliaikaisen tartuntatautilain on epidemian jatkuessa tuettava sitä, että yhteiskunta voidaan pitää avoimena.

Hallituksen esityksessä arvioidaan nykytilaa ja mainitaan, että ”Suomen väestön lisääntyvä rokotuskattavuus torjuu tartuntojen leviämistä ja suojaa terveydenhuollon kantokykyä myös tilanteessa, jossa rajan yli saapuisikin yksittäisiä tartuntoja.” Tämä arvio on tärkeä huomioida, kun tehdään päätöksiä koronatodistusten tarkastustoiminnan kattavuudesta ja merkittävyydestä.

Liikenne- ja matkustajamäärät

Eurocontrol raportoi 16.11.2021, että Suomen lentoliikenne on 39 % prosenttia alhaisemmalla tasolla verrattuna vuoden 2019 lentoliikenteeseen. Suomi on edelleen jäljessä liikenteen kehityksessä Euroopassa.

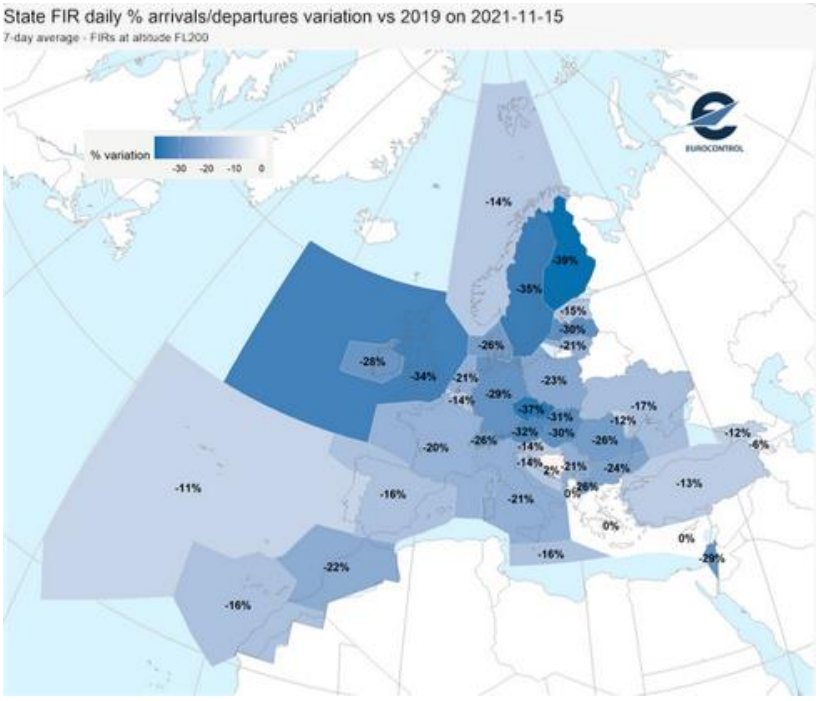

Lentoliikenteen ja matkustajamäärien kehityksessä on tärkeää huomioida Suomen kilpailukykyä. Matkustajamäärät ovat edelleen todella alhaisella tasolla, vaikka lentoliikenteen elpyminen on alkanut. Finavian matkustajaennusteen mukaan Helsinki-Vantaan lentoasemalla ylletään marraskuussa vasta 44,6 % matkustajamäärään verrattuna vuoteen 2019. Joulukuussa matkustajamäärien ennustetaan kehittyvän 54,4 % matkustajamäärään verrattuna vuoteen 2019. Finavian ennustaa matkustamamäärän nousevan kaksinkertaiseksi kesäkuun 2022 loppuun mennessä nykyisestä (lokakuu 2021) tasosta.

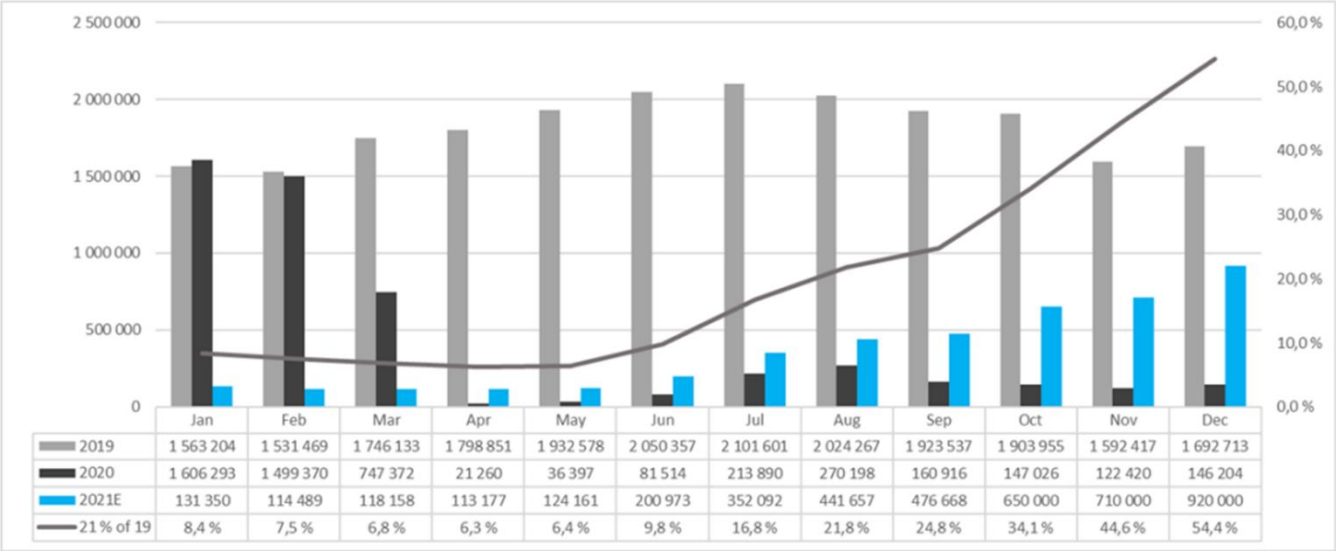

	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec
2019	1 563 204	1 531 469	1 746 133	1 798 851	1 932 578	2 050 357	2 101 601	2 024 267	1 923 537	1 903 955	1 592 417	1 692 713
2020	1 606 293	1 499 370	747 372	21 260	36 397	81 514	213 890	270 198	160 916	147 026	122 420	146 204
2021E	131 350	114 489	118 158	113 177	124 161	200 973	352 092	441 657	476 668	650 000	710 000	920 000
21 % of 19	8,4 %	7,5 %	6,8 %	6,3 %	6,4 %	9,8 %	16,8 %	21,8 %	24,8 %	34,1 %	44,6 %	54,4 %

Tilanteessa, jossa hallitus päätyisi jatkamaan lain voimassaoloa, tulee seuraavat asiat ottaa huomioon.

1. Rajanylityspaikkojen hallitsematon ruuhkautuminen

Finavia näkee, että epidemian jatkuessa on perusteltua, että Suomeen saapuvilta matkustajilta edellytetään covid-19-todistusta ulkomaista alkuperää olevien covid-19-tartuntojen Suomeen leviämisen estämiseksi.

Finavia on alusta asti alleviivannut, että kohtuuttomien terveysturvallisuustoimenpiteiden ylläpitäminen lentoasemilla aiheuttaa hallitsematonta ruuhkaa matkustajamäärien kasvaessa. Finavia näkee, että rajanylityspaikoilla on otettava huomioon realistisesti infrastruktuurin sekä resurssien riittävyys tarkastustoiminnan toteuttamiseksi. Terveysturvallisuustoimenpiteet rajanylityspaikoilla tulee olla tarkoituksenmukaisia niin terveysturvallisuuden kuin matkustamisen sujuvuuden osalta.

Lentoliikenteessä valtaosa matkustajista saapuu Suomeen täyden rokotussarjan todistuksella. Yleisen eurooppalaisen käytännön mukaisesti myös useat lentoyhtiöt tarkistavat Suomeen saapuvilta matkustajilta Covid-19-todistuksia jo lähtömaassa, vaikka lentoyhtiöitä ei ole sinänsä velvoitettu Suomen tartuntatautilain perusteella tähän. Eri lentoasemilla

tapahtuva covid-19-todistusten tarkastus varmentaa myös terveysturvallista matkustamista Suomeen.

Finavia on aikaisemmissakin lausunnoissa ottanut kantaa siihen, että matkustajien covid-dokumentit tulisi tarkistaa jo lähtömaassa. Epidemiatilanteen jatkuessa tai mahdollisten varianttien ilmaantuessa asia voi tulla uudelleen esille ja luo mittavaa painetta rajanylityspaikkojen terveysturvallisuusjärjestelyille. Suurimpana huolenaiheena on etenkin henkilökunnan riittävyys.

Finavia näkee, että matkustajille tulisi viestiä tehokkaasti maahan saapumiseen liittyvistä velvollisuuksista ja laiminlyönnin rangaistavuudesta. Matkustajamäärien kasvaessa pistokoemainen tarkastustoiminta tai vaihtoehtoisesti ainoastaan terveysneuvonnan järjestäminen ovat ainoita vaihtoehtoja ruuhkien hallitsemiseksi.

2. Poikkeus velvollisuudesta esittää todistus ja osallistua testiin

Esityksessä jatkettaisiin asetusta, jolla valtioneuvosto määrittelee matalan riskin maat, joista saavuttaessa todistuksen edellyttäminen ja osallistua testiin ei koske henkilöä, jotka täyttävät esitetyt ehdot. Finavia pyytää huomioimaan, että Helsinki-Vantaan lentoasemalla on erittäin hankalaa ohjata matkustajia eri matkustajareiteille sen perusteella, tuleeko matkustaja matalan riskin maaksi määritellystä maasta. Lentoaseman toimintaa ja matkustajavirtoja ohjaavat jo rajamuodollisuudet, turvamääräykset sekä terveysturvallisuuteen liittyvät prosessit, jotka määrittelevät jo ennestään monimutkaisia matkustajavirtoja.

Finavia esittää, että yhtenäistä toimintatapaa noudatettaisiin lähtökohtaisesti kaikkien maahan saapuvien matkustajien osalta ja terveysviranomaiset voivat halutessaan kohdentaa vahvennettuja toimenpiteitä yksittäisille korkean riskin maasta saapuville lennoille.

3. Toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Matkustajamäärien kasvaessa on jo tällä hetkellä hankalaa varmistaa turvavälien säilymistä liikennevälineisiin siirtymisessä tai niistä poistuessa. Finavia näkee, että tähän liittyvää lakipykälää ei ole mahdollista toteuttaa kattavasti, joten tätä vaatimusta ei ole tarkoituksenmukaista sisällyttää laissa.

4. Henkilöliikennettä koskevat toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Henkilöliikennettä koskevat hygieniavaatimukset toimenpiteistä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi ovat perusteltuja. Tämän vaatimuksen kautta luodaan myös terveysturvallisempaa matkustusympäristöä ja varmistetaan liikenteen elpymistä.

Lopuksi

Finavia korostaa, että nykyiset terveysturvallisuuteen liittyvät toimenpiteet rajanylityspaikoilla vaativat edelleen erittäin merkittäviä terveydenhuollon resurssitarpeita. Lakiteksti mahdollistaa riskiperusteisen tarkastustoiminnan ja Finavia näkee, että toimenpiteiden kohdentamisen merkitys on tässä epidemiatilanteessa tärkeää. Toimenpiteiden tulee tukea kasvavia liikennemääriä ja mahdollistaa liikenteen elpymistä.

Finavia Oyj

Jani Ceder
Head of APOC (Airport Operations Center)